

רשומות

הצעות חוק

23 בפברואר 1987

1821

כ"ד בשבט התשמ"ז

צמד

190	חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 18), התשמ"ז—1987
196	חוק יחסי ממון בין בני זוג (תיקון), התשמ"ז—1987

[38] חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 18), התשמ"ז—1987

1. בסעיף 1 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו—1955 (להלן — החוק העיקרי), בהגדרת "היל", בפסקאות (1) ו-(2), במקום "חוק שירות בטחון, התש"ט—1949" יבוא "חוק שירות בטחון [נוסח משולב], התשמ"ו—1986". 2. בסעיף 2 לחוק העיקרי, במקום "בפקודת החוק הפלילי 1936" יבוא "בחוק העונשין, התשל"ו—1977". 3. במקום סעיף 17 לחוק העיקרי יבוא: 17. הוראות הסעיפים בחוק העונשין, התשל"ו—1977, הממלים להלן, יהולו לגבי עבירות צבאיות, בתיאומים המחוייבים לפי הענין: סעיף 12 (אי ידיעת הדין); סעיף 14 (תביעת זכות בתום לב); סעיף 15 (כוונה); סעיף 16 (מניע); סעיף 17 (טעות בעובדה); סעיף 18 (חזקת שפיות); סעיף 19 (אי שפיות); סעיף 20 (שכרות); סעיף 21 (כורח); סעיף 22 (צורך); סעיף 23 (הגנה על רשות שופטת); סעיף 24 (צידוק); סעיף 26 (עוברי העבירה); סעיף 28 (עבירה במהלך השגת מטרה משותפת); סעיף 29 (היקף האחריות של יועץ);	תיקון סעיף 1 תיקון סעיף 2 החלפת סעיף 17 "תחולת חוק העונשין"

ד ב ר ר ה ס ב ר

פללי

הצעת חוק זו באה גם לעדכן את אינכורי החקיקה המופיעים בחוק השיפוט הצבאי. העדכון האמור חייב תיקונים מרובים ואלה מוצאים ביטויים בסעיפים 1 עד 3, 6 עד 8, 13, 15 עד 22, 28 עד 31, 33, 34 ו-36 של החוק המוצע.

התיקונים המוצעים לחוק השיפוט הצבאי באים להתאים את הדינים הנוגעים להליכי החקירה, המעצר וסדרי הדין בבתי הדין הצבאיים לאלה החלים במערכת האזרחית לפי חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב—1982.

1 ס"ח התשט"ו, עמ' 171; התשמ"ו, עמ' 172.
 2 ס"ח התשמ"ו, עמ' 107.
 3 ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

סעיף 32 (דין המנסה);
 סעיף 33 (נסיון — מהו);
 סעיף 260 (מסייע לאחר מעשה).

4. בסעיף 32 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
 " (ג) לא יטיל בית דין צבאי בשל עבירה נוספת עונש שכולו על תנאי; אולם אם על הואשם תלוי ועומד אותה שעה מחבוש על תנאי בלבד, רשאי בית הדין להטיל בשל עבירה נוספת מאסר שכולו או חלקו, על תנאי."
5. בסעיף 33 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), במקום "167 (2)" יבוא "167".
6. בסעיף 41 (ב) לחוק העיקרי, במקום "בסעיף 7 לחוק סדר הדין הפלילי, התשכ"ה—1965" יבוא "בסעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב—1982".
7. בסעיף 42 לחוק העיקרי, במקום "סעיף 8 לחוק סדר הדין הפלילי, התשכ"ה—1965" יבוא "סעיף 10 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב—1982".
8. בסעיף 75 לחוק העיקרי, במקום "סעיף 152 (1) (א) לפקודת החוק הפלילי 1936" יבוא "סעיף 345 לחוק העונשין, התשל"ז—1977".
9. (א) במקום סעיף 77 לחוק העיקרי יבוא:
 "הוצאת רכוש מרשות הצבא, 77. (א) חייל שהוציא בידועין ושלא כדין רכוש צבאי מרשות הצבא, דינו —
 (1) מאסר שלוש שנים — אם ערך הרכוש אינו עולה על הסכום הקובע;
 (2) מאסר שבע שנים — אם ערך הרכוש עולה על הסכום הקובע."

דברי הסבר

סעיפים 5 סעיף 167 בחוק הקיים תוקן ואין בו פסקה (2). יש לתקן, על כן, את האיזכור המופיע בסעיף 33 לחוק.

סעיפים 9 עד 12

סעיף 77 בחוק הקיים קובע לאמור:

"הוצאת רכוש מרשות הצבא

77. (א) חייל שהוציא בידועין ושלא כדין רכוש צבאי מרשות הצבא, דינו —

(1) מאסר שלוש שנים — אם ערך

הרכוש אינו עולה על הסכום הקובע;

(2) מאסר חמש שנים — אם ערך

הרכוש עולה על הסכום הקובע;

סעיפים 4 ו-11 סעיף 32 לחוק השיפוט הצבאי ענינו ביצוע עונש על תנאי. סעיף קטן (ג) בו קובע כי "לא יטיל ביה דין צבאי עונש על תנאי בשל העבירה הנוספת אם נעברה תוך תקופת התנאי".

לפי הוראה זו אין בית הדין רשאי להטיל עונש על תנאי בשל העבירה הנוספת שנעברה במסגרת התנאי. לעומת זאת ההוראה המקבילה בסעיף 54 לחוק העונשין, תשל"ז—1977, מאפשרת לבית המשפט להטיל בשל העבירה הנוספת עונש שחלקו על תנאי. מוצע להעניק סמכות זו גם לבית דין צבאי ולקצין שיפוט, ולהשמיט בהודמנות זו מסעיפים 32 (ג) ו-157 (1) לחוק את המלים "אם נעברה תוך תקופת התנאי", המתייחסות לעבירה הנוספת, מאחר שהן מיותרות.

4 ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

(ב) בסעיף זה, "הסכום הקובע" — סכום השווה לשני שיעורים של שכר יסוד חודשי של טוראי בשירות חובה, כפי שהוא בשעת ביצוע העבירה.

תיקון סעיף 78 10. בסעיף 78 לחוק העיקרי, במקום "עשר שנים" יבוא "חמש עשרה שנים" הסיפה המתחילה במלים "ואם היה מופקד" — תימחק.

תיקון סעיף 79 11. בסעיף 79 לחוק העיקרי —

(1) בכותרת השוליים, במקום "ברכוש הצבא" יבוא "ברכוש צבאי";

(2) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) תייל שהשתמש ברכוש צבאי שלא למטרות הצבא, דינו — מאסר שלוש שנים."

החלפת סעיף 80 12. במקום סעיף 80 לחוק העיקרי יבוא:

80. תייל שלא נקט במועד הבכון בכל האמצעים הסבירים כדי לשמור מנוק, מקלקול או מאבדן כל רכוש צבאי שהגיע לרשותו או שהוא אחראי לו בדרך אחרת, בין אם ניזוק הרכוש, נתקלקל או אבד ובין אם לאו, דינו — מאסר שנה; היה הרכוש נשק, כלי טיס, כלי שיט או כלי תחבורה אחר, דינו — מאסר שלוש שנים."

תיקון סעיף 99 13. בסעיף 99 לחוק העיקרי, במקום "בחוק שירות בטחון, התש"ט—1949" יבוא "בחוק שירות בטחון [נוסח משולב], התשמ"ו—1986".

דברי הסבר

קבוע. מבחן "המופקדות" כקריטריון לחומרת העונש נקבע גם בסעיפים 78, 79 ו-80 לחוק הקיים, שענינם הוצאת נשק מרכוש הצבא, שימוש ברכוש צבאי שלא למטרות הצבא ואי שמירתו של רכוש צבאי. מהטעם הנזכר לעיל מוצע לבטל גם בסעיפים אלה את יסוד המופקדות כמו בסעיף 77 לחוק ולקבוע לעבירות אלה את העונשים המרביים שנקבעו בסעיפים האמורים. תיקון זה יביא לאיחוד ולצמצום של מספר העבירות כלפי רכוש צבאי וכן יביא לסימטריה סבירה יותר ברמת הענישה הקבועה לכל עבירה.

על-פי סעיף 77(ב) לחוק הקיים "הסכום הקובע" הינו תמשת אלפים שקלים או סכום גבוה יותר שיקבע שר הבטחון, בתקנות, באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת. הסכום הקובע מהווה מבחן לבחירת ערכאת השיפוט (קצין שיפוט או בית דין צבאי) וכן לאמון חומרת העבירה. נוכח השחיקה שחלה בערך הכסף ולשינויים בשווי של הציוד הצבאי, מוצע לאמץ מבחן חדש אשר מתעדכן מעת לעת, ואשר יהא מבוסס על שיעורי שכר יסוד חודשי של טוראי בשירות חובה.

(3) מאסר שבע שנים — אם היה מופקד על שמירתו וערך הרכוש אינו עולה על הסכום הקובע;

(4) מאסר שתיים-עשרה שנה — אם היה מופקד על שמירתו וערך הרכוש עולה על הסכום הקובע.

(ב) בסעיף זה, "הסכום הקובע" — המשת אלפים שקלים או סכום גבוה יותר שיקבע שר הבטחון בתקנות, באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

בסעיף 77 האמור מצויות ארבע עבירות שונות המאובחנות האחת מרעותה על פי ערך הרכוש הצבאי שהוצא, ועל יסוד המבחן אם הנאשם היה "מופקד" על שמירתו של הרכוש, ולכל אחת מן העבירות נקבע עונש שונה, משלוש שנות מאסר ועד לשתים עשרה שנים. קיים קושי להוכיח את היסוד של "מופקדות" בשל התוצאות המיוחדות לענין קבלת רכוש צבאי וה"אחריות עליו. מוצע להשמיט מהסעיף את יסוד "המופקדות" ולהסתמך באבחנה של ערך הרכוש לפי סכום

14. בסעיף 157 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ו) יבוא:
 " (ו) לא יטיל קצין שיפוט בשל עבירה נוספת עונש מחבוש שכולו על תנאי."
- תיקון סעיף 157 א
15. בסעיף 209א (א) (1), במקום "סעיף 218 לפקודת החוק הפלילי 1936" יבוא
 "סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977."
- תיקון סעיף 209 א
16. בסעיף 230 לחוק העיקרי, במקום "פקודת הפרוצדורה הפלילית (מאסר וחיפושים)"
 יבוא "פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח משולב], התשכ"ט-1969."
- תיקון סעיף 230 א
17. בסעיף 243 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
 " (ב) על שחרור בערבות לפי סעיף זה יחולו סעיפים 33 עד 49 לחוק סדר הדין
 הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, אולם הסמכויות המסורות לפי הסעיפים
 האמורים לבית המשפט שלרעור ולבית המשפט העליון יהיו, לענין סעיף זה,
 בידי שופט צבאי-משפטי של בית דין צבאי מחוזי של בית דין צבאי מיוחד ושל
 בית הדין הצבאי לערעורים."
- תיקון סעיף 243 א
18. בסעיף 243 לחוק העיקרי, במקום "סעיפים 46 עד 49 לחוק סדר הדין הפלילי,
 התשכ"ד-1965" יבוא "סעיפים 51 עד 54 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב],
 התשמ"ב-1982 ובמקום "בסעיף 49 לאותו חוק" יבוא "בסעיף 54 לאותו חוק."
- תיקון סעיף 243 א
19. בסעיף 245 (א) לחוק העיקרי, במקום "על פי הסעיפים 16 ו-17 לפקודת הפרוצדורה
 הפלילית (מאסר וחיפושים)" יבוא "לפי סעיפים 23 ו-24 לפקודת סדר הדין הפלילי
 (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969."
- תיקון סעיף 245 א
20. בסעיף 247 לחוק העיקרי, במקום "לפי סעיף 18 לפקודת הפרוצדורה הפלילית
 (מאסר וחיפושים)" יבוא "לפי סעיף 25 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש)
 [נוסח חדש], התשכ"ט-1969."
- תיקון סעיף 247 א
21. בסעיף 248 לחוק העיקרי, במקום "בסעיף 11 לפקודת הפרוצדורה הפלילית
 (מאסר וחיפושים)" יבוא "לפי סעיף 22 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפושים)
 [נוסח חדש], התשכ"ט-1969."
- תיקון סעיף 248 א
22. בסעיף 250 לחוק העיקרי, במקום "בסעיפים 12, 20, 22, 26, 27, 28 ו-29 לפקודת
 הפרוצדורה הפלילית (מאסר וחיפושים)" יבוא "סעיפים 19, 27, 29, 45, 46 ו-47 לפקודת
 סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפושים) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969."
- תיקון סעיף 250 א
23. בסעיף 260 לחוק העיקרי, בכותרת השוליים, אחרי "הקצין" יבוא "הכודק".
- תיקון סעיף 260 א

דברי הסבר

אלה, שאין דוגמתן בדין הפלילי הרגיל גרמו לשיבושים
 בחקירות. בשנים האחרונות ארעו מספר מקרים שבהם
 הופרעו ועוכבו בדיקות של המשטרה הצבאית החוקרת
 בשל ההסדרים המיוחדים האמורים, שאינם מתיישבים

סעיפים הוראות הקבוצות בסעיף 261(ב) סיפה
 23 עד 27 ובסעיף 264 לחוק הקיים מאפשרות לגאשם,
 בכל שלב של הבדיקה, לקבל מידע מלא על העדויות
 שנגבו נגדן ולחקור עדים אלה חקירה נגדית. הוראות

5 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

- החלפת סעיף 261
24. במקום סעיף 261 לחוק העיקרי יבוא:
- "השוד שנעצר 261. השוד שנעצר, חייב הקצין הבודק להודיע לו מה החשד נגדו ורשאי הוא לצלמו ולקחת טביעות אצבעותיו ככל שידרש לצרכי החקירה."
- ביטול סעיפים 262 עד 265
25. סעיפים 262 עד 265 לחוק העיקרי — בטלים.
- תיקון סעיפים 266 ו-268 עד 272
26. בסעיפים 266 ו-268 עד 272 לחוק העיקרי, בכל מקום שנאמר בו "נאשם" או "נאשמים" יבוא "חשוד" או "חשודים", לפי הענין, והמלים "או עציר" — ימחקו.
- החלפת סעיף 267
27. במקום סעיף 267 לחוק העיקרי יבוא:
- "תוכן האזהרה 267. וזאת האזהרה: "אתה חשוד בביצוע עבירה פלוגית, האם ברצונך לומר דבר בקשר לעבירה האמורה? אין אתה חייב לומר דבר אם אין רצונך בכך, ואולם כל מה שתאמר יירשם ויכול לשמש ראיה במשפטך"."
- תיקון סעיף 298 א
28. בסעיף 298 א (ג) לחוק העיקרי, במקום "חוק לתיקון סדרי הדין הפלילי (חקירת פשעים וסיבות מוות), התשי"ח—1958" יבוא "חוק חקירת סיבות מוות, התשי"ח—1958".
- החלפת סעיף 373 א
29. במקום סעיף 373 א לחוק העיקרי יבוא:
- "תחולת חוק סדר הדין הפלילי 373 א. הוראות פרק ה', סימן ו', לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב—1982, יהולו על חקירת עדים לפני בית דין צבאי."
- תיקון סעיף 440 א
30. בסעיף 440 א לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ד) יבוא:
- "(ד) על ענין שסעיף זה חל עליו יהולו הוראות סעיפים 33 עד 49 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב—1982, בכטוף להוראות סעיף זה ובתיאומים המחוייבים לפי הענין."
- תיקון סעיף 440 ב
31. בסעיף 440 ב לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
- "(ב) הוראות פרק ו' לחוק העונשין, התשל"ז—1977, יהולו על כל ענין שסימונו זה חל עליו."

דברי הסבר

כל "כבודה של חקירה הנגדית במקומה — בדיון המשפטי גופו, ואילו חקירה משטרתית היא לפי טבעה הליך אינקוויזיטורי. חוששני שכדרך ששוטר אזרחי לא יוכל לגלות עבירה כדבעי אם יאלץ במהלך החקירה לאפשר לחשוד לחקור את העדים שתי וערב, כך ייכשל גם קצין בודק במילוי תפקידו."

אשר על כן מצע להתאים את הוראות החוק שענינן חקירת בידי קצין בודק להסדרים הנוהגים בחקירה של משטרת ישראל.

עם אופיה של חקירה משטרתית. בתי המשפט מתחו ביקורת על שיטה זו. השופט י' כהן בד"נ 13/75 "מפקד משטרה צבאית חוקרת נגד פלוגי" (פ"ד ל(3) 617, בעמ' 621), קובע: "הליך הבדיקה שהוא ביסודו בעל אופי אינקוויזיטורי, נוסף לו סממן של הליך אדברסרי, אבל סממן זה אין בו כדי לשנות את העובדה שבעיקרו של דבר הבדיקה דומה לחקירה שנערכה על ידי המשטרה בעבירות שנדונות בפני בתי משפט רגילים" ובבג"צ 515/75 "פלוגי נגד מפקד משטרה צבאית חוקרת" (פ"ד כ"ט(2), עמ' 169, בעמ' 180) מציין השופט זוסמן

6 ס"ח התשי"ח, עמ' 54.

32. בסעיף 481 לחוק העיקרי, במקום "קצין במילוי תפקידו" יבוא "קצין או נגד בכיר" שמינתה רשות צבאית מוסמכת לתפקיד קצונה, במילוי תפקידם".
תיקון סעיף 481
33. בסעיף 494 לחוק העיקרי, במקום "בפקודת בתי הסוהר, 1946" יבוא "בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971".
תיקון סעיף 494
34. בסעיף 495 לחוק העיקרי, במקום "כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר, 1946" יבוא "כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971".
תיקון סעיף 495
35. במקום סעיף 497 לחוק העיקרי יבוא:
החלפת סעיף 497
497. (א) נתחייב אדם בבית דין צבאי או בדין משמעתי לשלם קנס או פיצויים על נזקים לרכוש הצבא או לרכוש המדינה ולא שילמם במועד שנקבע לכך, יבוצע החיוב על ידי נכחי, כפי שנקבע בתקנות, מהכספים המגיעים לנידון מומן לזמן עקב שירותו בצבא.
 (ב) הוראות סעיפים 66 עד 70 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, חולו, בשינויים המחוייבים לפי הענין, על קנס או פיצויים שלא שולמו במועדם".
36. בסעיף 519 לחוק העיקרי, במקום "החוק לתיקון דיני העונשין (תקיפת שוטרים), התשי"ב-1952" יבוא "סעיפים 273 עד 276 לחוק העונשין, התשל"ז-1977".
תיקון סעיף 519

דברי הסבר

סעיף 35 סעיף 497 לחוק העיקרי ענינו גביית קנסות או פיצויים שנתחייב בהם אדם לטובת צה"ל. בסעיף זה מוסדרים אופן התשלום ואמצעי הגביה, אולם אין בו כל הסדר לגבי קנסות או פיצויים שלא שולמו במועד. בתקופה של ירידת ערך הכסף אי תשלום קנס במועד מבלי שמתווספת עליו תוספת פיגור, הינה בבחינת פרס לחייב. מוצע, איפוא, לתקן את החוק בהתאם לעקרונות הקבועים בסעיפים 66 עד 70 בחוק העונשין, התשל"ז-1977.

סעיף 32 סעיף 481 לחוק העיקרי, מאפשר להגיש כראיה מסמך הנחזה כמסמך שנתחם בידי קצין במילוי תפקידו ובו פרטים של שירות צבאי, מועדי גיוס ושחרור, דרגה ותפקיד, משך תקופת העדר מן השירות, ופרטים נוספים. אותו מסמך משמש כראיה לכאורה לפני בתי הדין הצבאיים. מאחר שלא אחת מתמנים נגדים בכירים לתפקידי קצונה, והם האחראים להוצאת המסמכים האמורים מוצע לקבוע בחוק שגם מסמך אשר נחתם בידי נגד בכיר, שמונה לתפקיד קצונה בידי רשות צבאית מוסמכת, יוכל לשמש ראיה כאמור.

[39] חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשמ"ז—1987

תיקון סעיף 8 1. האמור בסעיף 8 לחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג—1973 יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) ראה בית המשפט או בית הדין נסיבות המצדיקות זאת, רשאי הוא לבקשת אחד מבני הזוג, לקבוע שהזכות האמורה בסעיף 5 תקום לא עם פקיעת הגישואין אלא במרעד אחר שיקבע."

דברי הסבר

מצב זה יוצר הכרח לקבוע בדין אפשרות לביצוע איוון משאבים במועד מוקדם יותר, לפי שיקול דעתו של בית המשפט או בית הדין, ובכך למנוע מצב של עינוי דין מבני זוג אשר שותפו מסרב להתיר את הגישואין, לעתים גם לאחר הוצאתו של פסק גירושין. ידועות אף תופעות בהן קשירת שאלות יחסי הממון לפעולת הגירושין פותחת פתח לסחטנות מצד בן הזוג אשר אינו דחוק להתיר את הקשר.

בלא התיקון המוצע, המצב המשפטי האמור הוא בלתי רצוי והשפעתו על בני הזוג הנפרדים ויכולתם לשקם חייהם ולהינשא מחדש היא קשה ושלילית.

חבר הכנסת חיים רמון

סעיף 5 לחוק יחסי ממון בין בני זוג קובע כי זכותו של כל אחד מבני הזוג לאיוון משאבים קמה עם פקיעת הגישואין, עקב גירושין או עקב מותו של אחד מבני הזוג.

ההוראה האמורה היא אחת מנקודות התורפה העיקריות של החוק, שכן גירושין במשפטנו אפשריים רק מכה הסכמה של שני בני הזוג, ואין אפשרות להתיר גישואין על-ידי אקט שיפוטי. לפיכך רבים המקרים בהם נפרדים בני הזוג זה מזה, אך נמנע מבית המשפט או מבית הדין להכריע בשאלת חלוקת הרכוש כל עוד לא הוסדרו הגירושין.